

БЪЛГАРСКИ ПРИКАЗКИ

НИКОЛАЙ РАЙНОВ

ПЕДЯ ЧОВЕК – ЛАКЪТ БРАДА

Един човек си имал трима синове и три дъщери. Двамината били женени, а най-малкият бил още ерген. Когато дошло време на бащата да умира, той повикал синовете си и им казал:

– Чеда мои, който и да поиска някоя от сестрите ви, дайте му я. Гледайте по-скоро да ги настаните, недейте връща сватовници. Закълнете ми се, че ще пазите волята ми!

Те му се заклели. Умрял бащата. След някое време дошли орли да искат най-голямата сестра. По-големите братя не искали да я дадат.

– Свършиха ли се момците – викали те, – та ще дадем сестра си на орел? Я да изпъдим тия сватове!

Но най-малкият брат настоял да я дадат.

– Не бива – рекъл – да престъпваме волята на баща ни. Заклели сме му се да не връщаме сватове – които и да са. Да дадем сестра си!

Двамата се противили, но той дал момата на орлите и те я отнесли. Минало се време, дошли орлите и за средната. И нея по-старите братя не давали, противили се, но най-младият я дал. Пак се минало време, дошли и за най-малката. Старците я пак не давали, но младият дал и нея. Братята му го намразили оттогава и не искали да го погледнат.

Разчуло се по едно време, че царят ще венчава дъщеря си. Той я давал на оногова, който смогне да раздели за една нощ шестстотин кила смес – просо, пшеница и ленено семе. Ако раздели сместа, ще му даде дъщеря си; ако ли не може, ще го погуби. Мнозина идвали, но никой не успявал да раздели сместа. Царят погубил тъй много момци. Научил се за това и най-младият брат. Макар че братята му не искали и да го видят, той отишъл при тях и им рекъл:

– Ще ида да искам царската дъщеря. Или ще я взема, или ще ми вземат главата. Дошъл съм да се простя с вас. Може да се не видим вече.

Братята му го не пускали.

– Я си стой тука! – викали му те. – Ти с тоя ум даде сестрите ни на орли да дивеят някъде вдън горите, – та ги и не видяхме вече, а сега си тръгнал на явна смърт. Мигар ще можеш да свършиш това, което иска царят? Я се остави! Стой си тука!

Но той ги не послушал. Тръгнал, що ходил, стигнал до една река. Водата била отбита, за да пои ливадите, на плиткото се мятала една едра риба. Момъкът се зарадвал, като я видял.

„Ето ми обяд – рекъл си той. – Ще стъкна огън, ще опека рибата и ще се наям.“

Но рибата почнала да му се моли да я хвърли във водата.

– Може някога да ти помогна и аз – рекла тя. – Вземи си една люспа от мене и когато ти потрябвам, нагрей я малко на огъня, аз ще дойда веднага.

Момъкът си откъснал една люспа и хвърлил рибата във водата, па тръгнал по-натам. На едно място видял деца, че били хванали бухал, те го мъчели – връзвали го за краката с канап и го мъкнели по пътя. На момъка дожаляло за птицата, та дал на децата по някоя пара да откупи бухала. Птицата почнала да му се моли:

– Пусни ме, момко! Може някога и аз да ти потрябвам. Отскубни си едно перо от гърба ми. Когато видиш, че ти притрябвам, нагрей го на огъня – и аз ще дойда.

Момъкът си отскубнал едно перо и пуснал бухала. Тръгнал по-натам. Вървял, що вървял, видял на едно място, че пресичат пътя много мравки. Те били тръгнали на бой. Вървели на гъсто – мравка до мравка. За да не смаже някоя от тях, момъкът се спрял да ги почака, докато отминат. Но те минавали, минавали – свършек нямали. Три дена ги чакал момъкът. Най-после минал и царят на мравките. Като го видял, мравият цар го запитал:

– Колко време чакаш тук, момко?

– Три дена – рекъл момъкът.

– Защо не мина?

– Страх ме беше да не сгазя някой от войниците ти – отвърнал човекът.

– Какъв дар искаш да те даря, че си стоял три дена да чакаш, докато мине всичката ми войска?

– Ще ти кажа – рекъл момъкът. – Тръгнал съм да искам царьовата дъщеря. Но баща ѝ я дава на оня, който смогне за една нощ да отдели шестстотин кила смес от пшеница, ленено семе и просо. Ще искам да ми помогнеш.

– Това е лесно – казал мравият цар. – Не бой се: ще ти помогнем да разлъчиш сместа. Ние ще останем тук на стан, да преспим, а когато ти потрябваме, вземи тая сламка, та я припечи на огъня, ще дойдем веднага и всичко ще ти свършим.

Момъкът взел сламката, тя била копието на мравия цар. Като отишъл в двореца, момъкът казал на слугите, че е дошъл да иска царьовата дъщеря – та да обадят на царя. А те му се присмели:

– Ти ли бе, глупчо? Какви царски синове идваха с толкова народ и войска, и пак не можаха да разделят едно кило смес, та ти си дошъл шестстотин кила да разлъчиш! Я си върви по пътя!

Но той настоял да обадят на царя и слугите отишли, та му обадили.

– Нека дойде – рекъл царят, – щом не му е мила главата, нека се опита и той.

Влязъл момъкът при царя.

– Защо си дошъл бе, момко?

– Искам дъщеря ти, царю честити. Или ми вземи главата, или ми дай дъщеря си.

– Ще видим – рекъл царят. – Най-напред ми кажи, наемаш ли се да отделиш шестстотин кила смес пшеница, просо и ленено семе за една нощ?

– Наемам се.

– Но добре да ги отделиш: пшеницата – на една страна, на друга – просото, а лененото семе – на трета. Ни едно зърно пшеница да няма в просото или в лененото семе: всичко да си бъде отделно.

– Ще го направя, царю честити – рекъл момъкът, – но недей се сърди, ако те извикам през нощта, когато свърша работата – да видиш какво съм направил.

Царят се позасмял и казал:

– А бе ти гледай, додето се съмне, да свършиш тая работа, та недей се надява да я свършиш още нощес.

Вечерта момъкът нагрял сламката на огъня и отведнъж стаята се изпълнила с мравки. Дошъл мравият цар с всичката си войска. Момъкът му посочил купа със смесени зърна и рекъл:

– Кажй сега на твоите войници да разделят зърната: пшеницата на едно място, лененото семе на друго, а просото на трето.

Сбрали се мравките и почнали да делят сместа. Едни вземат просото, други лененото семе, трети – пшеницата. До среднощ разделили целия куп и си отишли. Тогава момъкът пратил да събудят царя. Дошъл царят и видял сместа разделена. Чудил се, чудил, не можел да се начуди как е успял момъкът да свърши тая работа, и то толкова бързо.

– Е – рекъл момъкът. – Това се свърши. Сега ти, царю честити, трябва да си устоиш на думата – да ми дадеш дъщеря си.

– Ще ти я дам – рекъл царят, – но искам да ѝ съшиеш едни дрехи: денем да блестят като морето и люспите на рибите, а нощем да светят като небето със звездите. Уший дрехите, па вземи дъщеря ми.

Момъкът нагрял рибата люспа. Явила се рибата и той ѝ поверил грижата си.

– Това е лесно – рекла рибата. – След малко ще ти донеса такава премяна. Рибата царица, която живее вдън морето в елмазен дворец, носи все такива дрехи.

И наистина, след малко рибата донесла на момъка няколко премени, каквито бил поръчал царят. Отнесъл ги момъкът на царя и той още повече се почудил, но все не му се искало да даде дъщеря си на прост селянин.

– Каква сватба ще правим – рекъл царят на момъка, - като е болна царицата? От лоша болест лежи. Намери отнякъде лек да я изцерим, па сетне ще мислим за сватба.

– Ще се опитам – казал момъкът.

Щом си излязъл царя, момъкът награл на огъня перото от бухала. Долетяла птицата и го попитала какво иска.

– Царицата е болна – рекъл момъкът. – Царят ме кара да ѝ търся лек. Не можеш ли ми помогна с нещо?

– Лекът ѝ е лесен – казал бухалът. – Улови три кучета – едно бяло, едно черно и едно шарено – заколи ги и ги изгори навръх планината на три огъня, па свари пепелта на трите и дай на царицата да пие. Черното куче има бяс, който държи жената болна цяла нощ; като изпие пепелта на кучето, тя ще спи спокойно и през нощта ще ѝ бъде добре. Бялото има бяс, който я кара да боледува денем; изпие ли му пепелта, тя ще бъде през деня здрава. А шареното има два бяса: единият я държи сутрин, а другият – вечер. Изпие ли му пепелта, царицата ще оздравее съвсем.

Момъкът направил, както го научил бухалът. Отнесъл пепелта на царицата – и тя оздравяла. Царят не можел вече след това да откаже на момъка: дал му дъщеря си; момъкът станал царски зет ([съпруг на дъщеря по отношение на нейните родители, братя, сестри и роднини](#)) и заживял в двореца.

Царят имал още двама зетьове; те излизали всеки ден из гората по лов. Тръгнал веднъж и най-младият зет с тях. Ходили цял ден, лутали се из гората, но нищо не могли да уловят. Баджанакът ([всеки един от съпрузите на сестри по отношение на другия](#)) им се отделил от тях и в една долина намерил едно човече – високо една педя, а брадата му дълга цял лакът. Джуджето било много силно – на трима юнаци надвивало. То имало и един кон с шест крака, по-бърз от всички коне: нищо не могло да му убегне, ако го подгони. Па било и много хитро. То знаело, че тоя мъж води царска дъщеря, първа хубавица, та намислило с хитрост да я открадне. Зетят го видял и се спуснал да го улови. Джуджето побягнало; тичало, тичало, но си настъпило брадата и паднало. Зетят го хванал и го отнесъл в двореца.

– Я, педя човек – лакът брада! – почнали всички да викат, като го видели.

Целият дворец се събрал да гледа джуджето. А то – нали е хитро – нарочно им правело смях: скочи, настъпи си брадата и падне; завърти се на пета, за да играе хоро, пак си настъпи брадата, пак падне... Царят поканил в двореца си на угощение всички знатни хора от царството – да им покаже джуджето. Всички се смеели, гледали го и се чудели къде е намерил царският зет такъв лов: педя човек – лакът брада. Като се мръкнало, зетят отвел човечето в своята стая, дето спели с царската дъщеря, да не би да

избяга. И там то скачало, играло, падало, ставало, а те се смели до късно през нощта. По едно време джуджето се уморило и легнало да спи, а съпрузите затворили прозорците и заключили вратата, па си легнали. Джуджето било крилато, но си криело крилете под дрехите. Като видяло, че младоженците са дълбоко заспали, то грабнало царкинята, отворило прозореца и отлетяло с нея – отвлякло я в гората. На заранта зетят се събудил; гледа – жена му я няма. Тръгнал да я търси из двореца – никъде не можал да я открие. Няма го и джуджето. Той разбрал, че човечето го е надхитрило и му е грабнало невястата. Ами сега? Къде да върви да я търси? Казал на тъста си. Царят викнал по него, колкото му глас държи:

– Какъв си ти такъв, една жена да не можеш да опазиш? Я върви я намери, че иначе ще ти взема главата!

Станал оня, яхнал един кон и отишъл да търси жена си в гората, дете бил намерил човечето. Тук жена, там жена – никъде я не намерил. Като ходил по гората, озовал се пред една пещера; тъкмо пред пещерата пасял един кон с шест крака; а като надзърнал в самата пещера, момъкът видял вътре жена си. И тя го видяла и му рекла:

– Хайде да бягаме по-скоро, докато не се е върнало джуджето! То излезе по лов из гората. Ти го гледаш педя човек, но той бил страшно силен. А конят му е много бърз и як: нищо не може да го надбяга. По-скоро да бягаме!

Царският син качил жена си на коня, яхнал се и той и побягнали. Но конят на джуджето видял жената, че излиза из пещерата, и почнал да цвили. Джуджето чуло цвиленето на коня и дошло. Гледа – пещерата празна. Яхнало шестоногия кон, бързо-бързо настигнало царския зет, отнел му жената, па се върнало назад. Човекът се повъртял из гората и там замръкнал. Понеже го било страх да го не разкъсат зверове, той се покачил на едно дърво – да преспи там; на дървото се виждало голямо гнездо – като цяла къща. „В това гнездо – рекъл си той – ще мога да пренощувам.“ Като се покатерил на дървото и стигнал до гнездото, намерил там най-голямата си сестра. Тя го срещнала с голяма радост и го запитала:

– Как си попаднал, братко, в тая дива гора?

А той отвърнал:

– Дълги са моите патила, сестро. Аз се ожених за царска дъщеря, па един ден, като ходех тъдява по лов, намерих едно джудже и го отнесох в двореца. А то излезе много хитро и яко: открадна ми жената. Тръгнах да го

гоня. Видях жена си тук, в една пещера, а пред пещерата пасеше кон с шест крака. Взех си жената, но джуджето ме настигна и ми я отне. Та затова се въртя в тая гора: ще гледам да си взема някак жената.

Додето приказвали тъй, долетял орелът, зетят на момъка. Той бил ранен и от крилата му текла кръв. Орловата невяста срещнала мъжа си и му казала:

– Един от братята ми е дошъл. Моля ти се, недей да му правиш нищо лошо.

А орелът рекъл:

– Ако е старият, ще го убия. Ако е средният, и него ще убия. Ако ли е младият, ще го нагостя, защото той те даде на мене за невяста.

– Най-малкият е – рекла жената.

Тогава орелът се зарадвал, посрещнал добре шурейя ([брат на съпругата](#)) си и го нагостил. Докато вечеряли, той го разпитал какво търси из тая гора. Човекът и нему ([на него](#)) разказал всичко.

– Като ходех из гората по лов – рекъл, – намерих педя човек – лакът брада и го занесох у дома, а той ми открадна невястата и сега не мога да си я отнема никак, та заради това съм тук.

А орелът му рекъл:

– От него ти не можеш я взе. Ние днес се бихме дванадесет души с него заради тая жена, а той всички ни нарани и не можахме да я отървем. Той е много силен.

Човекът пренощувал в орловото гнездо, а на сутринта се качил пак на коня и тръгнал да дири жена си. Минал пак пред пещерата; пак видял невястата си вътре, а конят пасял пред пещерата. И сега човекът грабнал жена си – та на коня. Но шестоногийт кон пак изцвил и педя човек – лакът брада настигнал съпрузите. Той ударил една плесница на царския зет и го повалил от коня, па взел жената и я отнесъл в пещерата. Човекът лежал дълго в несвяст. Чак надвечер дошъл на себе си. Пробудил се, станал – а главата му се още върти, свят му се вие. Мръкнало се и той потърсил пак място да преспи. Видял на някакво дърво едно голямо гнездо като онова, дето нощувал миналата нощ. Качил се на дървото. Там намерил по-малката сестра. И тя се много зарадвала, като го видяла, защото и с нея се не били срещали от деня на сватбата ѝ. Седнал той при сестра си и ѝ разказал всичко. Дошъл вторият му зет, орелът. Жената замолила мъжа си да не прави нищо лошо на брата ѝ. И тоя орел рекъл:

– Ако е най-големият ти брат, ще го разкъсам; ако е средният, и нему няма да простя; но ако е най-малкият, ще го приема добре и ще го нагостя.

И тоя орел бил ранен. Като видял, че му е дошъл на гости най-малкият шурей, нагостил го и го разпитал по каква работа се е залутал из гората. Човекът разказал и нему всичко.

– Два пъти – рекъл – вече бягаме с моята невеста, а и двата пъти джуджето ме настига и ми отнема жената. Първия път нищо ми не стори, но днес ми удари такъв плесник, че съм лежал чак до вечерта като мъртъв.

А орелът рекъл на шурей си:

– Не ще можеш я взе. И днес сме се били дванадесет души с него все за нея, а той нарани всички ни до един и пак не можахме нищо да свършим.

На сутринта човекът станал, слязъл от дървото и пак тръгнал да търси жена си. Намерил я в пещерата и пак побягнали, но и сега конят пасял пред пещерата и пазел жената. Щом животното процвилело, педя човек долетял, яхнал го и настигнал съпрузите. И сега ударил един плесник на царския зет, па го повалил от коня долу, взел жената и я отнесъл. Чак вечерта човекът дошъл на себе си и тръгнал да се лута низ гората. И тая нощ той съгледал едно дърво с гнездо на него – още по-голямо от предишните. Той се качил там и намерил най-малката си сестра. Нейният мъж бил триглав орел, цар на всички орли. И той се върнал ранен. Невестата го замолила да не прави зло на брата ѝ. Той казал също като двамата си баджанаци, че ако е най-старият ѝ брат, ще го убие, ако е средният – и него ще убие, а ако е малкият – ще го посрещне добре. Като видял, че е най-малкият ѝ брат, орелът го нагостил богато и го разпитал що дири по гората. И нему човекът разправил мъката си.

– Три пъти бягаме – рекъл, – и трите пъти онова проклето джудже ни настига и все ми взема жената. Не знам вече какво да правя. Или ще остана да умра в тия гъсталаци, или ще я освободя.

– Ти – рекъл му орелът – не можеш я взе от него, че е много силен. Аз съм цар на всички орли. И днес пак сме се били дванадесет души с него, а той изпонарани всички ни и не можахме да му отнемем жената. Ние сме крилати, а не можем да сторим нищо, та ти ли се надяваш да я вземеш? Но щом тая жена е твоя и си дошъл да се посъветваш с мене, аз ще свикам утре де що има орли по цялата земя и ще попитам да разбере дали някой не знае леснина как да я вземем.

Преспал човекът и тая нощ в орлово гнездо. На сутринта, щом се съмнало, орловият цар разпратил по цялата земя заповед да се съберат орлите – къде що ги има – и всички дошли. Той ги запитал:

– Може ли да ми каже някой как да отнемем тая жена от педя човек – лакът брада? Знаете ли някаква леснина?

Орлите се спогледали, но никой не можал нищо да каже. Най-последен се обадил:

– Царю честити, ние не можем да намерим никаква леснина. Но има един стар орел, на три хиляди години е, лежи в една пещера, ослепял от старини, та не може да дойде. Ако му отнесем да изяде три агнета и да пийне малко вода, може да добие сила – да дойде да ни каже.

Тогава орловият цар пратил три орела – всеки да улови по едно агне и да го отнесе на стария орел. Отнесли му агнетата, той ги изял, напил се с вода и долетял до орловото сборище. Царят го запитал няма ли някаква леснина – да се отнеме жената от джуджето.

– Той е педя човек – лакът брада – рекъл царят – и живее тук, в тая гора. Има кон с шест крака – най-силен от всички коне. Па е откраднал дъщерята на един цар: нейният мъж ми е шурей – три сестри ни е дал. Той е дошъл при мене като при свой зет, та ме моли да му върна някак жената. А ние не можем нито да надвием на джуджето, нито да я грабнем и избягаме, защото му е много силен конят, а и джуджето е крилато. Ти като по-стар, все трябва да знаеш. Затова сме те повикали.

Старият орел казал:

– Това е лесно, царю честити. Щом сте ме повикали, да ви кажа. С друга леснина не можете да вземете жената, ами трябва да намерите и вие кон като неговия. Такива коне се ожребват ([раждат се жребчета – кончета](#)) в една пещера. Има коне с шест крака, па има и с дванадесет, те се раждат веднъж на десет години, и то – на Гергьовден: тогава пещерата се отваря и те излизат, но им е много сладко месото, та вълци и мечки ги изядат до един; затова ги няма. Ето след няколко дена иде Гергьовден. Тая година тъкмо скалата ще се отвори.

И като се обърнал към царьовия зет, рекъл му:

– Ти стани още сега, та докарай овци и кози, па ги пръсни на ранина на Гергьовден пред пещерата. Като се разпукне скалата и почнат да излизат от нея коне, ще се съберат вълците и мечките; видят ли кози и овци, те ще се хвърлят да ги ядат, а ти си избери някой кон с дванадесет крака, па го яхни.

Тогава лесно ще си вземеш жената. Такъв кон умира за господаря си; яхнеш ли го, нищо не може да те стигне, нито пък смее друг кон да се приближи до него, толкова е силен.

Като чул това, царският зет се затекъл с коня си в двореца и казал на своя тъст:

– Страшен е оня педя човек, конят му е два пъти по-страшен. Но аз научих леснина да им надвия. Само по-скоро ми дай двеста-триста кози и овци.

Царят заповядал да му дадат. Зетят подбрал овците и козите и ги закарал през нощта срещу Гергьовден пред пещерата. Рано на заранта се пукнала пещерата. Отвътре се зачул силен цвилеж и почнали да излизат коне – все с по шест крака. Щом чули конски цвилеж, вълците и мечките се затекли към поляната и нападнали конете. Но като видели овци и кози, нахвърляли се и на тях. Конете излизали, мечките и вълците ги изяждали, но не могли да изядат всички; показал се по едно време и един кон с дванадесет крака. Човекът го яхнал и право пред пещерата на педя човек. Там слязъл и грабнал жена си, та я качил на коня. А шестоногият кон, като видял оня с дванадесет нозе, изцвилел страшно и викнал:

– Тичай, господарю, дето и да си, че грабнаха жената!

Педя човек се обадил издън гора:

– Не бой се! Паси си там! Аз ще ги стигна и ще я взема.

Но конят пак процвилел и рекъл:

– Това вече мина. Ти не знаеш какъв е конят, който са яхнали мъжът и жената.

Дошъл педя човек и попитал какъв е оня кон.

– Той ми е по-млад брат – рекъл конят. – С дванадесет крака е. От мене е десет пъти по-бърз и по-силен. Нито мога да го стигна, нито смея да го доближа.

Като чуло това, джуджето веднага се качило на шестоногия кон и подгонило избягалите. Но човекът си карал своя кон и не бързал. Като ги настигнало джуджето, дванадесетоногият кон се извърнал отведнъж, избълвал пламък из устата и ноздрите си и рекъл на другия кон:

– Я се връщай по-скоро назад, че ако се върна аз – Баджанакът и тебе, и господаря ти ще убия с предните си нозе!

Като чул това, шестоногият кон побягнал назад като вихрушка. А царският зет си откарал невястата вкъщи.

„ГЛУПАВА ХУБАВИЦА“

Имало една мома – много хубава. Но колкото била хубава, дважд повече била глупава. Сума момци идвали да я искат, но като ѝ разберат ума – отивали си, както били дошли. Само един беден момък, добър по сърце, я харесал толкова много, че решил да я вземе.

„Нищо, че е глупава – рекъл си той. – Като се омъжи, ще поумнее.“

Оженили се те и заживели в селото на момъка. Но дните си минавали, а хубавицата не поумнявала. Един ден, като се скъсали ризите и на двамата, мъжът я пратил да отиде при майка си – да я попита как да ушие ризи. Нарамила жената платното и тръгнала. Като вървяла през полето, стигнала до една шипка. Храстът я закачил за дрехата. Обърнала се жената и запитала шипката:

– Защо ме дърпаш, шипко? Да не би да искаш ти да ушиеш ризите?

Храстът се понавел от вятъра и жената си помислила, че ѝ кима с глава.

– Добре тогава – рекла. – Като ти се иска толкова, уший ги! Но гледай да станат по-скоро! Виждам, че имаш много игли; ако се стегнеш, и до довечера ще ги ушиеш.

Метнала тя платното на шипката и на тръгване я запитала:

– Е, кога да дойда за ризите? Утре ли?

Шипката се клатела, платното се развявало на нея, а жената си мислела, че храстът ѝ кима с глава в знак на съгласие.

– Само че гледай добре да ги ушиеш, скъсване да нямат! Разбра ли?

Шипката се разклатила още веднъж. Жената си отишла. А след нея минал по същия път един търговец, събрал платното и го отнесъл да го продава.

Жената се похвалила на мъжа си, че дала платното на шипката – да ушие ризи.

– Бива ли тъй? – викнал той. – Де се е чуло шипка ризи да шие? Много ще намериш вече платното!

На другия ден той пратил жената да копае. Вдигнала тя мотиката и тръгнала. Но ѝ дошло на ум да си прибере ризите от шипката. Като стигнала до храста, гледа – няма ни ризи, ни платно.

– Ей, шипко! Уши ли ризите?

Шипката заклатила клони.

– Като ги уши, къде са? Дай ми ги де!

Шипката пак закимала.

– Кажи де, къде ги дяна? Не искаш ли да кажеш? Тогава ще те изскубна от корен. Давай по-скоро или ризите, или платното!

Понеже шипката и тоя път не отговорила, жената се развъртяла с мотиката и я изтръгнала от корен. Под корена се провидяло гърне с жълтици. То било толкова голямо и тежко, че жената не могла да го помръдне. Затекла се у дома си, та казала на мъжа си:

– Ти ми се караше вчера, че съм дала платното на шипката, но да знаеш какво стана сега! Отидох да си искам платното, а тя не го даваше. Пък аз почнах да я бия: бих я, бих я, додето почна от страх жълто да бълва. Цяла делва набълва: ей такава голяма! А жълтото да видиш какво е: на колелца, на колелца!

Мъжът отишъл да види какво е станало. Натоварил парите на колата и се върнал вкъщи. Никой не го видял, че кара жълтици, но нали жена му била глупава – можела да изкаже пред съседите, а те да съобщят на властта. Загрижил се мъжът що да прави, та жена му да не узнае къде ще скрие парите.

– Жено – рекъл, – силна градушка ще удари, та ще избие много хора. Хайде да изкопаем трап, па да те скрия вътре.

Изкопали голяма яма, жената влязла в нея, а мъжът я покрив с рогозка. Пръснал по рогозката просо и пуснал кокошките да го изкълват. Жената си мислела, че наистина вали град. Но по едно време ѝ се приискало да види силна ли е градушката. Натъкмила си окото на една дупка и погледнала. Кокошката я клъвнала и окото я заболяло.

– Олелеее! – викнала жената. – Страшна градушка вали – щеше да ми извади окото!

И се прибрала отново в трапа. А мъж ѝ в това време скрил парите. После вдигнал рогозката и казал на жена си, че градушката е престанала, да излезе.

Излязла тя и първата ѝ работа била да разкаже на съседката си как намерили с мъжа си делвата с жълто. Разчуло се из село, че са намерили пари. Повикали мъжа в управлението. Когато тръгнал, той видял, че жена му стои на вратата.

– Слушай, булка! – рекъл. – Аз отивам в управлението, а ти пази добре къщата! Най-добре ще бъде да се не отделяш от вратата.

Това било в турско време. Управителят турчин разпитвал дълго мъжа, но нали той не знаел добре турски, мъчно можел да се оправи. Забавил се. Жената му го чакала, чакала, па си рекла:

– Я да вървя, да видя защо се бави още мъж ми!

И понеже ѝ било заръчано да се не отделя от вратата, тя се засилила, та я откачила и я понесла на гърба си. Заедно с нея отишла в управлението. Като я видял, мъжът ѝ се засрамир. Всички се изсмели.

– Защо мъкнеш тая врата тук? – попитал мъжът.

– Че нали ми каза да не се отделям от вратата? Почаках те, па като видях, че се бавиш, рекох да видя защо не идваш още. Затова дойдох.

– Разбрах защо си дошла, но защо носиш вратата?

– Та нима си забравил, че ми поръча да се не отделям от нея? Как да я оставя?

Тогава мъжът рекъл на управителя:

– Нали я виждаш колко е умна? С който ум е надигнала вратата да я носи чак тук, с тоя ум е и разказвала, че уж съм намерил пари.

Управителят се обърнал към жената и я запитал:

– Кога намерихте с мъжа си парите под шипката?

– Кога ли? Когато валя силната градушка, та моето око отече, а твоето изтече съвсем.

Управителят бил спял с едното око. Град не бил паднал в селото от една година. Всички разбрали, че жената говори глупости. Пуснали и нея, и мъжа ѝ.

Като си отишъл вкъщи, мъжът рекъл на жена си:

– Това, дето намерихме под шипката, не е жълтици, ами е едър боб. Добре запомни, че пак ще ми направиш някое зло с тия свои уста, които не знаят какво приказват.

– Ами къде е бобът, дето го намерихме?

– Къде ще е? Ей го там, на полицата.

Мъжът бил оставил шепа жълтици на полицата, па ги бил покрил с една паница. Мислел да си накупи с тях това-онова.

През деня, додето мъжът бил на нивата, из селото минал грънчар, да продава грънци.

– Ха грънци, хаааа! – викал той и карал колата.

Жената излязла и го запитала:

– Чичо бе, продаваш ли ги за боб?

– За всичко ги продавам – рекъл грънчарят.

Тя му изнесла една жълтица – да му покаже колко едър е бобът. Той взел жълтицата, дал на жената две големи гърнета и я запитал дали има много от тоя боб.

– Дал Господ – отвърнала тя и му донесла шепа жълтици.

Грънчарят грабнал парите, оставил биволската кола с грънци и си отишъл. Жената го почакала, па като разбрала, че не ще се върне, почнала да разтоварва гърнетата и да ги реди по коловете на градинския плет. Всички наредила, само за едно гърне не останал празен кол. Тогава тя ги погледнала и им рекла:

– Хайде, мили гърнета, посместете се, че сторете място на братчето си!

Но те се не мръднали.

– Слушайте! – викнала им тя. – Смествайте се, додето е време, че ще ви изпочупя до едно!

Гърнетата не помръднали и тоя път. Тогава тя грабнала една тояга, развъртяла се и счупила всички грънци, па сложила на един кол онова гърне, за което нямало по-преди място. Сетне седнала на вратнята да чака мъжа си. Прияло ѝ се. Отрязала си хляб и почнала да яде. По едно време забелязала, че бивоите, както били легнали до колата на грънчаря, преживят. Единият гледал право към нея. Сторило ѝ се, че ѝ се криви.

– Ей, биволе – рекла. – Защо ми се кривиш? Не се ли виждаш какъв си черен?

Биволът продължавал да си преживя. Жената кипнала. Станала и му викнала:

– Скоро спри, че ще те заколя!

И като видяла, че не разбира от дума, грабнала ножа и го заклала.

– Отдавна ми се ядеше зеле с говеждо – рекла. – Я да видя на колко пъти ще може да се сготви!

И като нарязала бивола на едри късове, почнала да ги внася в градината и да ги реди по зелките; на всяка зелка по мръвка. А кучето вървяло след нея и ядяло месото. Тя го хванала, отвела го в зимника и го вързала за чепа на бъчвата с вино, па се върнала да дореди мръвките. Но като се обърнала по едно време, видяла, че кучето мъкне връвта с чепа и се облизва. Върнала се булката в зимника. Гледа – виното тече от бъчвата. Уплашила се тя да я не бие мъжът ѝ. Грабнала един чувал с брашно и го изсипала на пода. Мислела си, че брашното ще попие виното и тя ще го събере след това. Но виното тече, тя сипва брашно, по нозете ѝ се лепи червено тесто. Почудила се що да прави: от зло отива към по-зло.

Дошъл мъж ѝ. Видял какво е напакостила жена му, хванал се за главата и рекъл:

– Къде да те дяна, жено, и що да правя с тебе?

А тя отвърнала:

– Какво има за чудене? Хвани ме, та ме изтегли, че не знам как да изляза от това блато!

Тогава той разбрал, че глупава жена не поумнява.

Източници:

<https://chitanka.info/text/15723-pedja-chovek-lakyt-brada>

<https://chitanka.info/text/15737-glupava-hubavitsa>

Материала подготви: Диляна Маринова, студент-практикант по проект "Студентски практики".
Провери и редактира: Диляна Гаджева, ментор по проекта.